

ÎNGRIJIRI COMUNITARE

Buletin trimestrial editat de AO "CASMED" cu sprijinul financiar oferit de Fundația HEKS (Elveția) și Crucea Roșie din Elveția

SĂNĂTATEA ESTE ESENȚA VIETII. NOI VĂ AJUTĂM SĂ O MENȚINEȚI.

«CASMED»: МЕДИЦИНСКИЕ НАВЫКИ ПЛЮС ДОБРОЕ ОТНОШЕНИЕ

Рецепт успеха

На прошлой неделе нам довелось познакомиться ещё с одной медицинской сестрой Центра медико-социальной помощи на дому «CASMED». Алла Брынза сотрудничает с Центром уже пятый год. Мы договорились о месте встречи по телефону, но никаких проблем с узнаванием не возникло. Ещё по пути, в транспорте, я обратила внимание на сумку с надписью «CASMED». К её обладательнице и подошла. Затем мы вместе отправились к её пациентам.

«Побольше бы таких специалистов»

Николаю Александровичу 82 года, год назад он перенёс серьёзную операцию, после которой чувствовал себя очень плохо, ему пришлось лежать на одном боку. Через какое-то время образовалась большая рана. Несколько месяцев они с уже покойной супругой искали медиков, способных помочь.

«Не так болезненно, как паника, дыра, гной течёт, и не знаешь, что делать. Звонили участковому врачу, она ответила, что в поликлинике нет таких специалистов, некого послать. Обратились к фельдшеру ТЭЦ. Она кое-что посоветовала, но не помогло. В аптеке советовали купить какую-то сетку, накрыть рану, чтоб прошло. Только деньги выбросили зря. В больнице сказали, мест нет. Могло ведь и заражение пойти. Почти два месяца прошло, а становилось только хуже», — рассказывает Николай Александрович.

Случайно через знакомую узнали об услугах «CASMED». «Алла пришла и за голову схватилась. Такая рана была, — вспоминает пациент. — Поздно обратился. Рекламы нет, откуда мы знали?»

Сейчас, после полугода постоянного лечения, рана практически затянута. От глубокого и обширного пролежня почти ничего не осталось. Процесс шёл бы лучше, но... «Сильно чешется, я царапаю, поэтому хуже заживает», — признаётся Николай Александрович. Но и на эту привычку Алла «нашла управу», теперь после процедуры

обработки раны, она смазывает поверхность вокруг мазью против зуда.

«Было бы побольше таких специалистов. Мало того, что специалист, так человек такой чуткий. Даже не думал, что такое бывает. Человек, с которым можно говорить обо всём, который любую просьбу выполнит. Без неё скучно. Не знаю, как и благодарить», — отзывается об Алле её подопечный, при этом приговаривая, что благодарность никуда не пришьёшь — таких людей надо поощрять.

«Все больные капризные, то не так, то не так. Хочется, чтоб быстро зажило...», — признаёт Николай Александрович. На что Алла отвечает: «Быстро не бывает, бывает вовремя». И объясняет, насколько важно довести рану до полного заживления, иначе процесс может заново начаться. В то же время Алла постоянно наблюдает за пациентом. Когда появлялись другие очаги, она тут же принимала меры, и они быстро зажили.

«Она заряжает оптимизмом»

Татьяна ухаживает за 83-летней мамой, у которой 21 декабря случился инсульт. У Натальи Васильевны была нарушена речь (она не могла отвечать на вопросы, а только повторяла их) и парализована правая сторона тела. К счастью, родные достаточно быстро после выписки из больницы узнали о существовании Центра «CASMED» и обратились туда за помощью. Так в доме появилась доamna Алла.

«Хотела бы высказать огромную благодарность этой благотворительной организации, — говорит Татьяна. — Потому что когда оказываешься в такой ситуации, что в один день близкий человек перестал ходить, и ты не знаешь, с какой стороны к нему подойти, как перевернуть, как накормить, как поменять памперс, пугаешься, и хорошо, что есть такая организация. Когда приходят специалисты, показывают, объясняют, помогают бесплатно».

Татьяна приводит пример: «В больнице я не знала, как маму посадить. Пока сажала её, заработала грыжу. Алла показала технологию, как повернуть, как поднять, и теперь я делаю это без усилий, ничего не болит». Ещё один негативный момент связан с пребыванием в стационаре: была медсестра, которая покрикивала на пациентов и их родных, требовала чаще менять памперсы и т.д. Поэтому, когда Алла стала учить Наталью Васильевну «экономить на памперсах» («Вы должны подниматься, а как сходите на горшок, бросайте 10 леев в копилку»), это удивило. Татьяна уверена, что такая манера общения (не высказывать фи, а показывать варианты), играет большую роль для пациента.

Особенно Татьяну удивляет то, что Алла каждый раз показывает пациентам их новые возможности. «Я сама не решилась бы ни посадить маму, ни поднять на ноги, ни дать ложку и сказать, чтоб ела сама. Вчера Алла говорит: надо согнуть ножки. Клянусь, я не знала, что мама это сможет — согнуть парализованную ногу! У нас появилась надежда на прогресс, на изменения в лучшую сторону».

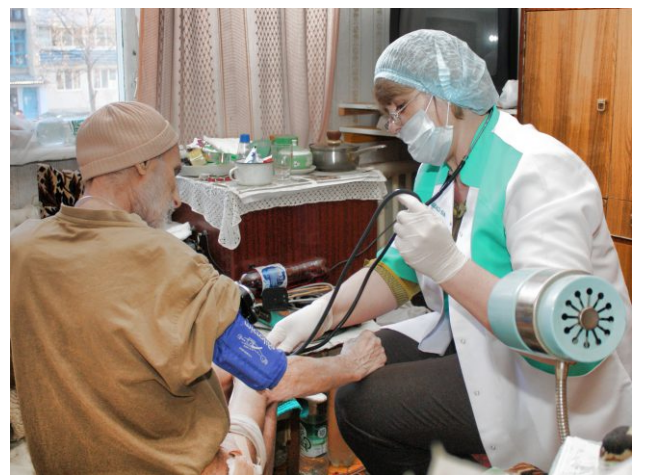
Алла уверена, что у Натальи Васильевны есть перспектива подняться на ноги, потому что и пациент, и её родные заинтересованы и выполняют все рекомендации. На второй месяц посещения Наталья Васильевна уже отвечает на вопросы, может самостоятельно есть, сидеть и даже стоять с

поддержкой.

Татьяна очень благодарна Центру «CASMED» и за помощь что они оказали, и за лекарства, и за памперсы, но особенно за моральную поддержку в лице Аллы Брынза. «Она меня заряжает своим оптимизмом, от одного её посещения к другому у меня есть силы. Невозможно ни за какие деньги заставить человека вкладывать свою душу. Никакие тренинги такого человека с таким характером не сделают. Вас обучают технологиям, а человеческому отношению? Этому не обучишь. Надо быть таким человеком. Большое вам спасибо, — делится эмоциями Татьяна.

«Люди не знают как ухаживать»

За время, пока мы вместе с медицинскими сёстрами Центра «CASMED» посещали их подопечных, самыми сложными случаями нам показались восстановление двигательных функций у перенёсших инсульт и лечение пролежней у лежачих больных. На наш вопрос, всегда ли пациент после инсульта может встать на ноги, Алла ответила: «Очень редко, когда это невозможно. Бывают случаи, когда повреждения мозга слишком серьёзны, но каждый случай хотя бы сидеть и кушать самостоятельно». Чаще всего есть перспектива подняться, но надо работать над собой. Если же пациент лежит без движения, то мышцы атрофируются. «Если работать с ними, как с маленькими детьми, то с трудом, но можно восстановить функции. Пациент если видит, что сегодня он сделал что-то, завтра ещё чуть-чуть, у

него появляется интерес, и он хочет большего и большего. А сегодня мы что сделаем, а завтра что и т.д.» — объясняет Алла Брынза.

Проблема, по её мнению, в том, что многие не знают, как можно помочь своему больному родственнику. «Люди не знают, как ухаживать. Не знают, как постель менять. Пациент лежит, у него болит то тут, то там, и родные боятся его подвинуть, поэтому и получают пролежни. Некоторые сами могли бы ухаживать, но им надо знать, как правильно это делать. Такой школы нет, но есть мы. Когда все будут о нас знать, тогда будет хорошо. Выписали человека после инсульта, образовалась какая-то рана, сразу надо обращаться. Если бы сразу после больницы мы обратились и показали родственникам и сиделке, может, и не надо было бы, чтоб мы ходили часто», — считает Алла.

Марина БЗОВАЯ, заместитель главного редактора еженедельника "СП", Бельцы

“PROIECTUL CASMED NE FACE SĂ FIM MAI RESPONSABILII FAȚĂ DE SĂNĂTATEA NOASTRĂ” (Dialog cu Tudor Istrati, primar al satului Răuțel din raionul Fălești)

Localitatea Răuțel este situată la câțiva kilometri de Bălți, în drum spre Fălești. Dacă nu ar exista niște semne rutiere care anunță unde se termină moșia orașului Bălți și unde începe cea a satului Răuțel, un om strein, venit de departe, nu ar observa probabil hotarul dintre cele două localități. Mai ales că Răuțelul se află la o depărtare mult mai mare de centrul raional Fălești, în subordinea administrativă a căruia se află.

Tudor Istrati este primar al acestei localități din iunie trecut. Este la vârsta a doua, dacă e să ne orientăm după acest criteriu, și e agronom de profesie. E băștinaș din Drăgușeni Noi, raionul Nisporeni, la Răuțel stabilindu-se mulți ani în urmă, după ce a absolvit facultatea.

A activat aici în calitate de brigadier și agronom-legumicultor. E un om stimat în localitate și cunoaște bine toate problemele cu care se confruntă consătenii. E bine intenționat să contribuie cât mai substanțial la îmbunătățirea vieții lor.

Dialogul pe care l-am întreținut cu Dumnealui s-a produs chiar în biroul primarului și a continuat, mai apoi, în drum spre punctul medical.

Domnule Tudor Istrati, cum e să fii primar într-un sat în care nu te-ai născut?

Înțeleg încotro trageți, dar să știți că nu mă simt nici un pic străin la Răuțel. Am sosit în această localitate în anul 1990, după absolvirea Universității Agricole din Moldova. Aici mi-am creat o gospodărie și am prins rădăcini adânci, încât astăzi mă simt ca la mine-n sat. Apropo, să știți toată lumea: wikipedia.org scrie că, “deși este răspândită ideea că satul a fost fondat de bejenarii veniți din ținutul Hotin, de lângă Noua Suliță, în timpul evenimentelor din 1917-1919, totuși istoria satului este ceva mai veche. Documentele de arhivă confirmă că localitatea a fost întemeiată în anii 1865-1867. Apoi numele satului apare în unele documente și publicații din secolul al XIX-lea, cu mult înainte de anii 1919-1920”. Așa ne spune Wikipedia, dar dacă e să răspund direct la întrebarea pe care mi-ați pus-o, trebuie să subliniez următoarele: nimeni nu se naște primar. Primarii devin, cresc, evoluează, acceptând încrederea sătenilor. Pomenindu-mă în situația când majoritatea lor au votat pentru candidatura mea, eu, pur și simplu, nu am dreptul să renunț la încrederea cetățenilor. Mă simt, deci, cum se zice, în apele mele, deși de baștină sunt din raionul Nisporeni.

Ce prezintă la moment satul Răuțel? Ce populație are? Câți pensionari și persoane defavorizate locuiesc în sat?

La moment, în satul Răuțel locuiesc în jur de 4300 de persoane, cu circa 300 mai mult decât erau înregistrate oficial la recensământul desfășurat în anul 2004. Circa 700 din aceștia sunt pensionari. Ei alcătuiesc, de fapt, circa 580 de familii și, dacă calculăm și analizăm bine situația, observăm că mulți din ei locuiesc în singurătate.

Domnule primar, când ați aplicat la Proiectul de îngrijiri socio-medice la domiciliu implementat de Asociația Obștească „CASMED”?

La momentul când am fost ales în funcție, proiectul era în derulare. El a demarat în luna aprilie a anului trecut, pe timpul când primar al localității era Vasile Podrea. Consider că precedentă echipă a consiliului local împreună cu primarul Podrea a procedat corect, deoarece în sat sunt multe persoane care au nevoie de ajutor social și medical. Admit că multe din aceste persoane au copii și nepoți, care potrivit bunului simț, ar trebui să-și ajute părinții. Din păcate timpurile și condițiile de viață sunt atât de vitrege încât prea puțină lume își poate permite

să-și ajute material bătrânii. Organizația Obștească „CASMED” a picat, cum se zice la noi, la moldoveni, ca o mană cerească atât pentru bunii noștri bătrâni, cât și pentru administrația satului.

Câți asistenți medicali și sociali activează în sat?

Deocamdată asigurăm activitatea a doi lucrători, unul medical și altul social. Până nu demult am avut problema lipsei unei asistente medicale. În prezent, funcția a fost preluată de către Iuliana Voloșina, care s-a aflat în concediu de maternitate. În calitate de lucrător social lucrează Tatiana Cadelnic, care îngrijește de 12 beneficiari. Suntem dispuși, însă, să mărim numărul asistenților care vor îngriji mai mulți bătrâni. Dar să știți că acești reprezentanți ai CASMED-ului fac un lucru mare și din punctul de vedere psihologic. Bătrânii singuratici sunt mulțumiți și pentru că simt că cineva se gândește și are grijă de ei și că au cu cine să mai stea de vorbă. Apropo, pe lângă faptul că traiesc în sărăcie și mizerie, pensionarii de astăzi sunt într-un fel izolați de societate, de rude și apropiați. De cele mai multe ori aceștia din urmă sunt plecați la munci peste hotare. De fapt ar trebui să se întâmple altfel. Precum avem grijă de copii ca să crească sănătoși și multilateral dezvoltăți, așa ar trebui să avem grijă și de bătrânii noștri. Nu în zadar, cineva a zis, că bătrânii au mintea copiilor.

Pentru a demara proiectul, a trebuit ca și primăria să-și pună umărul – așa dictează regulile de joc ale finanțatorilor CASMED-ului. Care este contribuția ei la derularea Proiectului de îngrijiri socio-medice la domiciliu a bătrânilor?

Voi încerca să răspund prin a vă spune că satul nu are un cămin cultural, școala e cam neîncăpătoare, iar la grădinița de copii, de asemenea, nu ajung locuri. Pentru a soluționa aceste probleme se cer niște mijloace financiare. Dar nu suntem noi chiar atât de săraci ca să ne permitem să nu îngrijim de bătrâni. Din puținul de care dispunem - pentru că bani nu ajung nicicând - am găsit mijloace și pentru a asigura contribuția noastră la implementarea proiectului. Anul trecut, spre exemplu, am alocat în acest scop circa 11.800 lei. Dar această sumă depinde de numărul persoanelor îngrijite. Dacă vom mări numărul beneficiarilor, va crește, desigur, și suma alocată din bugetul local CASMED-ului. Deja în anul curent programăm să mărim numărul persoanelor ce vor fi în grija asistenților de la CASMED, de unde reiese că vom aloca și mijloace financiare mai multe în acest scop.

Spuneți-ne cât de argumentată din punct de vedere economic, dar și moral, a fost decizia consilierilor locali de a implementa proiectul derulat de CASMED.

De la primărie-n sus

Am răspuns mai sus la această întrebare, atunci când afirmam că opțiunea CASMED-ului a căzut ca o mană cerească pentru localitatea noastră. De fapt, întrebarea ar trebui pusă mai altfel. Vă dați seama că proiectul în întregime, dar mai ales contribuția primăriei și nemijlocit a pacienților, căci și ei achită o sumă de 25 lei lunar pentru servicii sociale, ne face pe toți mai responsabili față de sănătatea noastră. Într-un fel, proiectul ne educă oamenii, ne educă pe noi, cei de la cârma localității și ne face mai buni la suflet, mai atenți, mai receptivi. Am vorbit cu majoritatea beneficiarilor despre serviciile prestate de CASMED. Sunt mulțumiți, satisfăcuți de serviciile pe care le primesc. Le simt recunoștința și nu doar recunoștința. Oamenii aceștia au nevoie de susținere morală, în primul rând. Să nu se simtă singuratici. Angajații CASMED-ului le alungă singurătatea. Ca să le mai reducem din greutate, în 2015 primăria a cumpărat fiecărui pensionar la jumătate de preț câte un ster de lemn pentru încălzire.

De unde luați banii necesari pentru activități de acest gen? Cine-s agenții economici care completează bugetul local?

Pe teritoriul satului activează mai mulți agenți economici care contribuie la formarea bugetului local. Dispunem de câteva întreprinderi cu un potențial economic puternic. Aici pot aminti de “Anvar-com” SRL, care se ocupă cu colectarea semințelor de porumb, floarea soarelui, grâu, orz, mazăre. Apoi trebuie să amintesc despre „Fabrica de prelucrare a semințelor de porumb”, SRL „Brăuleț”, Gara feroviară, etc. În sat activează o stație de alimentare cu petrol, iar alta este în construcție, 6 magazine, mai multe gospodării agricole, în total vre-o 20 de unități economice. Aceștia și alți agenți economici contribuie la formarea bugetului local, care la moment constituie în jur de 4 milioane de lei.

În ce relații se află angajații CASMED cu cei ai punctului medical din localitate?

Relațiile sunt foarte bune. Există o colaborare rodnică între aceste instituții. Angajații punctului medical sunt mulțumiți de activitatea angajaților CASMED. Primăria, deasemenea, este satisfăcută de această colaborare. Mai mult, primăria realizează că posibilitatea de a contribui la derularea proiectului e o bună achiziție pentru sat. Deoarece cheltuielile necesare pentru îngrijirea bătrânilor sunt mult mai mari decât contribuția primăriei. În plus, aplicând acest proiect, primăria a creat și noi locuri de muncă. Deocamdată, este adevărat, doar două, dar în viitorul apropiat numărul lor ar putea crește.

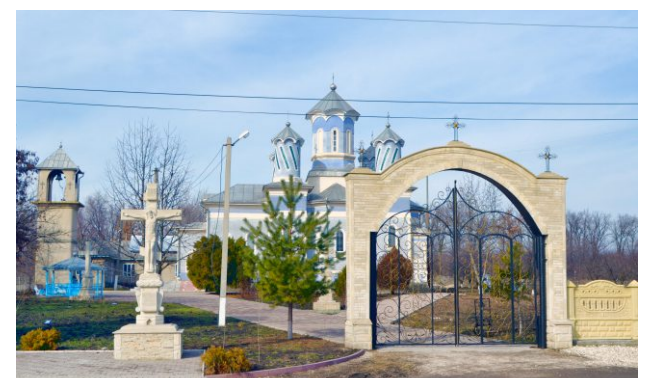
Primarii din alte sate solicită ajutor de la ONG-uri pentru construcția unor cantine sociale pentru bătrâni. La Răuțel nu e actuală această problemă?

La Răuțel problema construcției unei cantine sociale pentru bătrâni o rezolvă biserica baptistă. Am putea doar să contribuim la această construcție. Cu ajutorul CASMED-ului am putea identifica poate niște cărucioare pentru bătrânii imobilizați. Am încerca să dezvoltăm o spălătorie pentru bătrâni, dar avem problema lipsei unui apeduct și sistemului de canalizare.

Ne mai spuneți și despre alte planuri?

Planurile sunt multe. Doar că posibilități avem mai puține. Trebuie să ducem la bun sfârșit construcția clubului, să amenajăm un parc al satului. Vom căuta rezerve pentru mărirea numărului de bătrâni care vor fi îngrijiți de reprezentanții CASMED. Nu cred că cineva din consiliul local va fi împotriva acestei intenții. Mai ales că avem și bătrâni în componența consiliului local.

A dialogat Pavel DUMBRĂVEANU

COLACUL DE SALVARE DIN MÂINILE NOASTRE De la sat la sat

Proiectul Îngrijiri la domiciliu, care a demarat în satul Prepelești încă în anul 2012, a avut să se confrunte cu numeroase probleme. A fost nevoie, pentru început, să se selecteze, cu ajutorul localnicilor, persoanele ce urmau să activeze în cadrul proiectului. Nu a fost ușor, dar s-au ales 3 persoane.

Apoi am continuat cu identificarea beneficiarilor, vizitând la domiciliu bătrânii singuratici, bolnavii care erau ținuți la pat și cei ce au nevoie de susținere. Astfel, pe parcursul anului, doi lucrători sociali și o asistentă medicală îngrijesc de peste 70 de persoane. Susținut fiind de consiliul local care a contribuit financiar la desfășurarea lui, proiectul și-a păstrat serviciile și în următorii ani. E și meritul Asociației Obștești "Vatra Străbună", care de rând cu alte acțiuni a organizat și desfășurarea campaniei numită "Schimbarea începe de la tine". A mai fost și inițiatorul unor mese rotunde și traininguri cu diverse tematici, unde s-au invitat copii și părinți din familii vulnerabile, cât și din familii ce pot servi exemplu pozitiv pentru toți.

Voluntariatul este încă un aspect al activității asociației pe care o conduc. Iată și câteva exemple din această sferă. Conlucrând în parteneriat cu consiliul local, tânărul voluntar, Nicolae Smântână, a contribuit la petrecerea zilei de curățare de gunoarie a localității și a apei râulețului din preajmă. La inițiativa voluntarului Gheorghe Pleșca, susținuți și de directoarea gimnaziului, Svetlana Erimei, voluntarii au proiectat în Casa de Cultură filme, iar banii adunați au fost colectați într-un cont special și utilizați la cumpărarea unor produse, care au fost distribuite mai apoi vârstnicilor singuratici de sărbători.

Cu implicarea voluntarilor, în parteneriat cu

angajații căminului cultural și susținuți financiar de primăria din localitate, anual organizăm sărbătoarea bunicuței, având genericul "Cu busuioac în Casa Mare a bunicii". E o sărbătoare a celor care-și îngrijesc și povătuiesc nepoții și strănepoții. La ultima ediție, peste o sută de copii și tineri au adus omagii cu "ghiocei" la tâmpile bunicuțelor din sat. Acestea au rămas mulțumite întotdeauna pentru sărbătorile și activitățile organizate.

În unison cu tinerii voluntari activează și o echipă de voluntari în vârstă. Aceștia participă la diverse concursuri raionale a meșterilor populari, mese de sărbătoare tradiționale a localității, la expozițiile copturilor pascale. Din inițiativa pensionarilor voluntari, în prag de primăvară s-au adus în ordine spațiile verzi și monumentele ostașilor căzuți în lupte, a foștilor deportați, precum și o parte a teritoriului din grădina publică a satului.

În scopul extinderii proiectului, în prezent, împreună cu asistentul social comunitar, Elena Pleșca, selectăm persoanele din satul vecin, Mihailovca, care au nevoie de îngrijiri la domiciliu. Primarul comunei, Mihail Pleșca, ne susține proiectul, realizând că un om este bogat prin ceea ce trăiește, nu prin ceea ce are. Alinarea suferințelor este un colac de salvare. Acest colac e în mâinile noastre. Și îl folosim cu succes, deoarece noi suntem datori să semănăm bunătațe, să fim onești, cu conștiința împăcată pentru lucrurile bune pe care le facem.

Tot ce v-am mărturisit aici ține de activitatea noastră nemijlocit în localitatea în care trăim. Dar tindem să ne perfecționăm activitatea, să folosim

experiența unor ONG-uri similare din alte localități și țări. În acest scop, la finele anului trecut, împreună cu alți reprezentanți ai ONG din Moldova, eu am participat la o vizită de studiu în Cehia. Pe parcursul ei am cunoscut persoane de diferite vârste și care-și îndeplinesc la un înalt nivel funcțiile de serviciu în domeniul medical și social. Acolo, în Cehia, am înțeles că bunătațe omenească nu are margini și nu este măsurabilă.

Sper să preluăm bunele practici de îngrijiri la domiciliu, descoperite în țara prietenă, a persoanelor vârstnice, precum și a celor dependente de pat, curte, etc. Dorim mult să aplicăm experiența colegilor cehi în soluționarea multor probleme pe care urmează să le soluționăm. De exemplu, avem nevoie în localitatea noastră de un centru multifuncțional care să poată ajuta și susține vârstnicii prin a le acorda servicii de calitate în îngrijiri, precum și în organizarea activităților culturale, odihnă, etc.

Dacă e să comparăm sistemele de îngrijiri la domiciliu din Moldova și Cehia, trebuie să recunoaștem că noi avem mult de muncit, astfel ca prin diverse modalități să soluționăm problemele persoanelor vârstnice, pentru a le ușura viața. E necesar să convocăm, spre exemplu, niște întruniri, să deschidem cluburi de interese, unde bătrânii vor participa și vor comunica în colectiv. Într-un cuvânt, avem a înfăptui încă multe activități pentru a le asigura vârstnicilor o bătrânețe activă.

Vera NOVOLOACĂ, administrator al AO "Vatra Străbună" din comuna Prepelești, raionul Sângerei

UN SISTEM FĂRĂ SUFLET: A CUI E VINA? Punctul pe I

Republica Moldova a ajuns în pragul unui dezastru nu doar economic, politic, cultural, dar și social. Lovitura de bază, însă, o primesc cei care în nici un mod nu se pot apăra. Sunt singuri, neputincioși și bătrâni. Oamenii în etate, cândva fiind sufletul unei familii, astăzi sunt lăsați de toți în voia sorții. Din păcate, bătrânii Moldovei au un destin hărățuit, sunt părăsiți nu doar de stat, ci și de familiile, care, posibil, le duc dorul, dar nu își pot permite să revină din nou în casa părintească, să fie alături de blajinii și smeriții părinți.

Problema asistenței sociale și medicale la domiciliu pentru oamenii în etate și cu nevoi speciale este deosebit de acută pe piața Republicii Moldova. Potrivit datelor din 2014, oferite de Biroul Național de Statistică, pe parcursul ultimilor ani, ponderea persoanelor în vârstă de peste 60 de ani a fost în creștere. În anul 2014, spre exemplu, coeficientul de îmbătrânire a populației s-a majorat comparativ cu anul 2013 cu 0,5 puncte procentuale, constituind 16,2%. Acest raport demonstrează că îmbătrânirea demografică a populației este în permanentă creștere și că se simte tot mai mult nevoia de prestatori siguri și de calitate a serviciilor medicale și sociale pentru oameni.

Fiind parte integrantă a politicii de protecție și securitate, asistența socială și medicală are rolul de a sprijini pe vârstnici și singuratici prin acordarea

diferitor servicii. Revenind la datele statistice oferite de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova din 2014, observăm că numărul prestatorilor de servicii sociale a scăzut considerabil, în 2010 existând 2497 de asistenți, iar în anul 2014 numărul acestora reducându-se până la 2400.

Adesea problema este privită în ansamblu, însă haosul în care se află sfera serviciilor este mult mai complexă. Vinovată de tot ce se întâmplă în această sferă la ora actuală se face întreaga societate. E vorba, în primul rând, despre conducerea statului, care este indiferentă față de problemele populației. Apoi despre noi înșine, despre vecini, rude, apropiați. Tot aici am putea aminti, ca să mai exemplificăm, studenții care au o atitudine infantilă față de studiile pe care le-au ales, fenomen din care derivă specialiști ce nu își cunosc meseria, profesori corupți și, într-un final, tineri indiferenți și egoiști.

În cadrul unui interviu acordat postului TV "Prim- Glodeni", Natalia Postolachi, director executiv al AO "CASMED", spunea că una din problemele încă stringente ale instituției este lipsa specialiștilor în domeniu. „Avem probleme legate de recrutare, în sens că nu întotdeauna găsim persoanele potrivite pentru funcția de asistent medical, în special, în localitățile rurale. Din păcate, specialiștii cei mai buni pleacă, din care cauză ne vine greu să găsim asistente competente ca să presteze servicii de calitate”.

Aceeași sursă susține că statul nu e în stare să asigure cu servicii sociale și medicale persoanele vârstnice, alte categorii aflate la nevoie și că investițiile străine ar putea soluționa problema. Doar că numărul de investitori care îndrăznesc să vină în ajutor țării noastre este prea mic. Fenomenul e dictat de mai multe motive. Este vorba despre situația politică nestabilă, imperfecțiunea legislației în vigoare, indiferența cetățenilor față de propria sănătate. Iar unii investitori chiar nu văd Republica Moldova ca o țară săracă, mai degrabă, cred ei, fiind vorba despre nefuncționarea sistemului social.

Natalia Postolachi spune că se consideră o norocoasă de la natură, „deoarece a reușit să consolideze la CASMED o echipă bună, formată din tineri, care au reușit să rămână și să muncească în această sferă, pentru că sunt motivați și le place, depunând nu doar timp, dar și suflet în ceea ce fac. Aceștia au reușit să ofere încredere vârstnicilor. E un exemplu că schimbarea poate să aibă loc. Totul trebuie să înceapă de la fiecare membru al societății și nu putem da vina mereu pe cineva. Nu orice se poate cumpăra cu bani, iar timpul și omenia sunt cele mai mari valori. Fii om și nu uita de aproapele tău!”, concluzionează Natalia Postolachi.

Adriana PRICOP, studentă la anul III, Facultatea de Litere, specialitatea Jurnalism, a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți

Scrisoare
deschisă

“M-AM CONVINS CĂ BUNUL DUMNEZEU ARE GRIJĂ DE NOI”

Către doamna Natalia Postolachi, director executiv al Asociației Obștești “CASMED” și domnișoara Livia Bolfosu, coordonator de proiect la aceeași instituție

Discuțiile pe care le-am auzit în cadrul mesei rotunde, organizate de CASMED la finele lunii februarie în satul nostru, Izvoare din raionul Fălești, m-au uimit în adevăratul sens al cuvântului, convingându-mă că mai există și lume bună la suflet pe această planetă. Nu vă închipuiți ce zace în sufletul unui om în etate, cum sunt eu, care a lucrat peste 40 de ani, (uneori fără concedii) și acum e doborât de boli primejdioase omenirii, cum sunt infarctul miocardic, diabetul zaharat, etc. Iar cele ce am auzit eu în cadrul mesei rotunde, m-au făcut să cred că avem o șansă, o speranță, și că Bunul Dumnezeu are grijă de noi, cei, vârsta cărora a trecut de 75 ani.

Îmi dau bine seama că îngrijirea bătrânilor costă mulți bani, dar și eforturi mari. Aceștia nu mai pot lucra undeva pentru a face un ban, nu mai au puteri să se îngrijească pe ei înșiși. În acest context, medicul nostru de familie, Lorică Micu, ne ajută cu ce poate: medicamente compensate, sfaturi și recomandări prețioase. Însă domnia sa nu reușește să ne viziteze pe toți, deoarece are mai multe sate în supraveghere. Iată de ce ajutorul venit din partea AO “CASMED” este tocmai ceea ce nu ajunge în localitatea noastră. Iar asistenta medicală, Mariana Covalciuc, care și-a asumat responsabilitatea să ne ajute medical, este o

persoană energică, atentă, și-i suntem foarte recunoscători pentru activitatea ei.

Am și un regret personal, pe care-l împărtășesc, sper, toți bătrânii din Izvoare. E vorba despre faptul că o bună parte din membrii consiliului local refuză să aprobe o decizie prin care ni s-ar repartiza, o clădire veche care nu costă nimic. Acest edificiu - dar e vorba despre o cazangerie veche care în prezent nu folosește la nimic - ne trebuie pentru a ne crea un centru unde noi, vârstnicii, am putea să ne adunăm, să mai schimbăm o vorbă, să jucăm o partidă de șah sau dame, să organizăm alte activități.

E dureros, e foarte dureros, că ne-am dat voturile pentru ei, iar acum nu ne înțeleg, bătându-și, într-un fel, joc de noi. Mai ales că AO “Cuget” a obținut proiecte de reparație și mobilare a clădirii, de creare a condițiilor pentru activitatea noastră. Chiar să nu merităm noi această cazangerie?

Personal doresc mult să am și un glucometru pentru a putea să țin sub control strict nivelul zahărului din sânge, care variază zilnic din diferite motive.

Vasile ROTARU, pensionar în vârstă de 76 de ani din satul Izvoare, raionul Fălești

ANA PREDEUS

PLOAIA

Stau pe pat afară
Și cânt la vioară.
Eu mă uit cum plouă
Cu soare în două.

Soarele lucește,
Ploaia mă stropește.
Mai vine un nor,
Eu mă topesc de dor,

Că sunt prea departe,
De neamurile toate,
Inima mă frige,
Vioara mea chiar plânge.

Ea nu varsă lacrimi,
Dar struna tot geme.
Ea s-ar odihni,
Dar e cam devreme.

Eu îmi iau vioara,
Că deacum e seară,
În casă intrând,
Din ochi lăcrimând.

Afară cât am stat,
Vioara a cântat.
Neamul e depărtat,
Cine m-a ascultat?

VIAȚA

Căruța de invalid
Și haina de pe mine –
Asta-i bogăția mea
De astăzi și de mâine.

Iată soarele-i amiază,
Ziua se scurtează.
Ajungând la asfințit,
Ziua s-a sfârșit.

Mergând pe acea cărare,
Viața este mare,
Bătrânețea te ajunge –
Viața-i scurtă tare.

Șaptezeci îi împlinești,
Parcă scrii povești.
La urmă îți bate ceasul,
S-a sfârșit necazul.

Am trăit o viață,
Așa cum am putut,
La Domn eu cer iertare,
Pentru greșeli
ce am făcut.

(Un material despre autoarea acestor două poezii, Ana Predeus, citiți în pagina 6)

O BUNICUȚĂ COBORĂTĂ DE PE CUPTOR *Caz de succes*

Doamna Agafia Corlăteanu este unul din beneficiarii proiectului de Îngrijiri socio-medice implementat de CASMED în satul Glinjeni, Fălești. Bătrâna, în vârstă de 79 de ani, locuiește singură, unicul sprijin fiindu-i fiul, care o vizitează și o ajută la nevoie.

Iarna trecută, pornită la magazin după pâine, a alunecat și și-a fracturat piciorul stâng. Fiind luată la evidență, aceasta a fost diagnosticată cu fractură de femur a membrului inferior stâng. Nevoia care a dat peste doamna Agafia i-a cauzat edeme și dureri la palpare. După ce i-a fost aplicat aparat ghipsat, bătrâna a stat imobilizată și a fost nevoită să-și petreacă timpul și durerile pe cuptorul casei în care locuiește.

A acceptat să solicite servicii medicale prestate de CASMED după ce a fost îndrumată de către medicul de familie din localitate, doamna Emilia Pulbere. S-a adresat, ulterior, doamnei Maria Vacarciuc, administrator al AO „Nufărul alb”, care a anunțat-o imediat pe asistenta medicală a CASMED, Iulia Brumari. Bunica a întâmpinat-o binevoitor pe asistentă, cu speranță în ochi, căci de 5 luni, fiind cu piciorul în ghips, nu mai văzuse lumina de afară.

Doamna Agafia a fost luată la îngrijire, începând cu sfârșitul lui aprilie, 2015. Împreună cu medicul de familie, asistenta a făcut un plan de îngrijire pentru beneficiară. Planul de recuperare a inclus: monitorizarea parametrilor fiziologici, frecții ușoare cu ulei de masaj a membrului afectat, aplicații cu Vitafon și masaj miorelaxant. După 10 vizite medicale la domiciliu, efectuate zi de zi, edemul a dispărut, beneficiara a început să miște piciorul.

Peste două săptămâni, beneficiara, sub monitorizarea nursei, a început să facă exerciții de la simplu la compus de îndoire și dezdoire a membrului. Tratamentul prescris de medicul de familie, împreună cu procedurile regulate și cuvintele de înviore ale asistentei Iulia Brumari în adresa bolnavei, au ajutat-o să meargă după 3 luni de lecuire. Pe lângă aceasta, pacienta a mai primit medicamente pentru întărirea organismului, recomandate de medicul de familie din localitate. Totodată, beneficiara a fost instruită despre necesitatea respectării regimului alimentar și de igienă, astfel bătrâna recăpătându-și deplin încrederea în forțele proprii și dorința de a merge.

Vizitele la domiciliu au fost reduse până la 3 săptămânal. La moment doamna Agafia Corlăteanu se deplasează cu cărje atât prin casă, cât și în exterior. Beneficiara a devenit independentă și

își poate satisface deja singură necesitățile casnice și de autoîngrijire elementare.

Bătrâna Agafia Corlăteanu își amintește de cele 5 luni de zile pe care le-a petrecut ținută fiind pe cuptor. Unica mișcare pe care o putea face era să se scoale pe șezute. Aceasta devenea posibilă doar pentru că o batistă legată de pod de feciorul ei, îi permitea, la niște eforturi, să se ridice. Nici nu vrea să-și amintească de sărăcie și de pensia mică care nu-i ajunge să-și asigure bătrânețea.

Astăzi Agafia Corlăteanu, la vârsta ei înaintată, se bucură de posibilitatea de a se deplasa fără ajutorul cuiva și sfătuie mai multă lume din sat să se înscrie în rândurile beneficiarilor proiectului de îngrijiri socio-medice derulat de CASMED. Nu că ar avea neapărat nevoie să fie tratați și ajutamați de asistenții medicali și sociali ai CASMED, ci pentru a preveni careva accidente, îmbolnăviri, etc.

Antonina MORȚEAN, asistentă-șef medicală la AO „CASMED”

O VARIANTĂ MAI PRACTICĂ A SPĂRGĂTORULUI DE NUCI

*Ai noștri alături de
Alexandre Dumas*

Vă mai amintiți de povestea "Spărgătorul de nuci"? Poveste considerată drept o adaptare realizată de scriitorul francez Alexandre Dumas, tatăl, după o altă poveste celebră, "Spărgătorul de Nuci și Regele Șoarecilor", publicată de autorul german E. T. A. Hoffmann încă în anul 1816? Ei bine, după versiunea lui Dumas, compozitorul rus Piotr Ilici Ceaikovski a creat mai apoi și muzica baletului "Spărgătorul de nuci".

În cazul nostru, însă, e vorba despre un adevărat spărgător de nuci, mai bine zis, despre un dispozitiv care ajută la spargerea nucilor, și despre creatorul, adică inventatorul acestuia. Faceți cunoștință: Filaret Butnaraș, locuitor al satului Izvoare din raionul Fălești.

Este unul din beneficiarii Proiectului de îngrijiri socio-mediceale la domiciliu, derulat de Asociația Obștească "CASMED". E un om cu literă mare și o persoană mult stimată în localitatea în care trăiește. "Îl cunosc bine, deoarece soția lui a activat în calitate de soră medicală timp de peste 40 de ani. Sătenii într-adevăr îl respectă și-l iubesc", ne spune Mariana Covalciuc, asistentă medicală CASMED.

Dacă e să vorbim la general despre Filaret Butnaraș, trebuie să spunem că are 78 de ani și e unicul gospodar din Izvoare care se ocupă cu creșterea și înmulțirea albinelor. Nu a făcut mare școală, dar este cărturar, isteț, înțelept și ingenios. Lumea din sat spune că ar fi fost un bun inginer, dacă soarta nu l-ar fi vitregit.

Ne-a povestit multe despre copilăria ce a avut-o, despre greutățile și problemele cu care s-a confruntat de-a lungul vieții lui zbuciumate. Ne-a vorbit, bunăoară, despre faptul că a făcut doar șapte zile de școală românească. Pentru că mai mult nu a reușit – în sat veniseră sovieticii. Ne-a mai povestit că în copilărie a stat patru ani fără părinți chiar în satul unde s-a născut. Și încă patru ani a fost lipsit de grija părintească în regiunea Kurgan din Rusia, unde ajunseseră forțat părinții lui. Aceștia, împreună cu alți frați și surori, dar și cu mai mulți copii, au fost deportați și duși în Rusia. Iar el, micul Filaret, ca prin minune, în noaptea ceea, s-a ascuns după niște trandafiri din ogradă, iar soldații ruși nu l-au văzut ca să-l încarce împreună cu părinții în camion. Era în vara anului 1949 și avea doar 12 ani.

A stat patru ani la niște rude și a ciobănit, pascănd oile și vitele sătenilor. După mai mulți ani de ciobănie a mers cu una din rude în Rusia, la Kurgan, unde și-a găsit părinții. "Împreună cu un om, care cunoștea puțin limba rusă, am înconjurat toată lumea până am ajuns să-mi văd părinții. Eu nu înțelegeam nimic în rusă. Dar îmi era interesant să călătoresc atât de mult. Am mers cu trenul multe zile până am ajuns la Kurgan. Era luna lui octombrie deja și era omăt și un frig cumplit", ne spune Filaret Butnaraș.

Și-a găsit părinții. La ceva timp l-au dat la școală. După anii pe care-i avea, trebuia să urmeze clasa opta, dar a fost primit în a patra. Nu cunoștea rusa, dar era cel mai înalt și bine dezvoltat din clasă.

A mers, mai apoi la o școală de mecanizatori, aflată chiar în localitatea unde locuia cu părinții. Acolo și-a demonstrat nu doar atracția pentru mecanisme, dar și capacitatea de a învinge orice greutate. „Țin minte bine un moment când am ridicat și am bătut cu un baros mare și greu de 78 de ori într-un metal, încât colegii de școală și învățătorii au rămas uimiți de puterile mele”, ne mai mărturisește inventatorul din Izvoare.

La școala profesională, un fel de FZO, unde se studia și agronomia, și utilajele electrice, și lăcătușăria, s-a pomenit mai mic decât colegii lui cu vre-o 6-7 ani. Avea însă experiența acumulată pe parcursul vieții și a timpului cât a lucrat ajutor de tractorist. După o jumătate de an de frecventare a lecțiilor a câștigat un stilou chinezesc - o raritate pe atunci - în calitate de premiu pentru sârguință la învățătură. A învățat la acea școală doi ani și jumătate. Iar vara pleca la practică în Kazahstan, de unde se întorcea nu doar cu bani, ci și cu ceva experiență de muncă.

S-a întors la baștină cand avea deja pe lângă bune cunoștințe teoretice în domeniul tehnic și o experiență bogată de muncă. A lucrat mecanizator și conducător de combină în gospodăria din

partea locului. Și a fost exemplu în muncă pentru toți colegii.

Idea confecționării spărgătorului de nuci i-a venit din necesitate. Având probleme de sănătate și niște dureri la mâini, și-a zis să renunțe să spargă nucile cu ciocanul. Mai ales că o atare metodă de spargere a fructelor fărâmițează miezul și-i strică aspectul. A încercat multe variante până a ajuns la cea de care se folosește în prezent. Dar nu e cea definitivă. Moș Filaret caută să perfecționeze dispozitivul, pentru a aplica mai puțină forță fizică și pentru a-i da și un spect mai arătos.

Spărgătorul de nuci îi prinde bine în gospodărie, pentru că are pe lângă casă câțiva nucari. Dar îl împrumută și vecinilor.

Doamna Mariana Covalciuc, asistentă medicală la CASMED, ne-a mărturisit că Filaret Butnaraș a fost printre primii din sat în susținerea ideii creării unui centru comunitar pentru bătrâni. Din păcate ideea încă nu a fost susținută de consiliul local, dar societatea civilă, bătrânii satului, luptă pentru a-i convinge pe aleșii poporului să le audă glasul. Iar autorul spărgătorului de nuci este prima vioară și în promovarea și realizarea respectivului proiect.

Pavel DUMBRĂVEANU

Scrisoare de mulțumire

Prin intermediul publicației "Îngrijiri Comunitare" transmit sincere mulțumiri administrației și colaboratorilor Asociației Obștești "CASMED" pentru ajutorul acordat în clipele cele mai grele ale mele. Mulțumesc pentru căldură sufletească, pentru înțelegere, pentru medicamente și materiale pentru pansament.

O mulțumire aparte doresc să transmit medicului Lilia Vasile Văscăuțan și asistentei medicale Ala

„DE LA MOMENTUL CÂND AM CUNOSCUȚ-O MI-A DEVENIT O PERSOANĂ APROPIATĂ”

Brânză. Sunt niște persoane cu suflet mare, deștepte, înțeleghătoare, mari specialiști ai meseriei lor.

Doamna Ala Brânză își îndeplinește cu mare responsabilitate datoria de asistent medical, m-a ajutat din suflet cu tot ce a putut pentru a mă face sănătoasă. Mi-a recomandat și susținut să fac gimnastică curativă individuală, m-a ajutat să țin anumite obiecte în mâini și grație profesionalismului ei am reușit să scap de dureri acute. De la momentul când am cunoscut-o, a

devenit o persoană apropiată și m-am convins că este omul în care trebuie să am încredere.

Mulțumesc, Alocica, pentru munca, înțelegerea și răbdarea de care ai dat dovadă pe parcursul perioadei îndelungate de tratament.

Olga SIMONENCO, orașul Bălți

Din partea redacției: La această scrisoare de mulțumire se alătură și fiica doamnei Olga Simonenco, Valentina Ostaficiuc.

Îmbătrânire activă**ANETA DE PE STRADA "SEREDA"
sau "AM NEVOIE SĂ-MI SCUTUR LIMBA DE RUGINĂ"**

A lăsat la "CASMED" doar două caiete cu poezii și cântece pe versuri proprii, caligrafiate îngrijit. În total, însă, are opt. Șase din acestea sunt mai voluminoase, iar două - cu mai puține pagini. Toate conțin versuri inspirate din propria viață și a ceea ce i se pare mai frumos, mai prețios, mai demn de a ajunge și la ochiul, dar și la inima oricui.

E vorba despre o bătrânică în vârstă de 77 de ani, care locuiește la Bălți, pe strada Sereda, și care insistă să-și trăiască bătrânețea activ și să-i convingă pe toți vârstnicii să practice o îmbătrânire activă. Este vorba despre Ana Predeus, sau Aneta, cum este numită de apropiații ei, născută la Vladimirovca, Sângerei, satul unde a copilărit și verișorul ei, regretatul compozitor și muzician, fondatorul formației "Noroc", Mihai Dolgan.

"De fapt, zice doamna Aneta, am îndrăgit să scriu versuri de pe la 12 ani. Țin minte ca azi, când Mihai, Dumnezeu să-l ierte, m-a rugat să-l ajut să facă versurile actualului șlagăr "De ce plâng chitarele?". El era cu cinci ani mai tânăr ca mine, dar mai cărturar și mai ager la minte. I-am dat un sfat atunci, de care a ținut cont la lansarea cântecului".

A activat mulți ani în rețeaua de comerț din orașul Florești. S-a mutat, mai apoi cu traiul la Bălți. A fost nevoită să-și vândă o casă mai bună la Florești și să cumpere alta, mai modestă, la Bălți, deoarece Iura, feciorul, absolvise o școală de mașinist la trenuri, și a fost angajat la depoul din Bălți.

În capitala de nord, cum i se spune Bălțiului, a simțit cât de crâncenă este boala. Are probleme cu inima, cu tensiunea arterială. De două ori a suportat hemoragii cerebrale. Pe la vârsta de 50 de ani a fost nevoită să urce în cărucior pentru a se deplasa.

Era perioada când cărucioarele pentru invalizi nu se prea găseau și costau bani mulți. A avut noroc de un nepot aflat la munci peste hotare, care i-a trimis banii necesari pentru achiziționarea unui cărucior. Și de mulți, mulți doctori care au luptat pentru a se face sănătoasă. Nu le ține minte numele la toți, dar pe a chirurgului Ion Tărăță, nu-l poate uita. Nici pe a terapeuților Victor Golobciuc, Natalia Grabovscaia, Dora Novîțcaia.

A renunțat la cărucior acum 5 ani. L-a donat feciorului unei vecine. A mers apoi în cărje. Le-a oferit și pe acestea vecinilor. Astăzi se ține doar într-un baston, care-i ajută să se deplaseze.

A moștenit tot ce are mai bun, dar în special, felul gospodăros de a fi, de la tatăl său. Acesta a fost un adevărat gospodar al timpului său. Avea o moară și o oloiniță, un minitractor cu care-și îngrijea pământul. Era un om bun și stimat de toți sătenii din Vladimirovca.

Când începu valul deportărilor, sovieticii l-au inclus în lista celor ce trebuiau să fie duși în

Siberia. Sătenii, însă, i-au sărit în ajutor, cerându-le autorităților să-l scutească de pedeapsă. „Tata a fost inginer-tehnician, spune Ana Predeus. Mai târziu, după război, a activat împreună cu tatăl lui Mihai Dolgan la o între-prindere de reparații a tractoarelor din satul vecin, Grigorești. La acea stațiune erau aduse tancurile rămase după război și transformate în tractoare. Tata era unul din cei mai iscusiți ingineri”.

Nu are studii superioare, dar viața a învățat-o să fie înțeleaptă. A absolvit mai întâi șapte clase la școala din satul natal, Vladimirovca. Încă trei clase le-a făcut seral la școala din satul vecin. Mai târziu a frecventat niște cursuri, unde se pregăteau tehnologi pentru întreprinderile din alimentația publică. Și cam atât.

A venit la CASMED să se facă voluntar. Să ia niște adrese din apropierea străzii unde locuiește pentru a îngriji, în măsura în care este disponibilă, de cineva care stă la pat și suferă.

Ne spune că nu duce lipsă de nimic. Le are pe toate. Doar că ar dori mult "să-și scuture limba de rugină", ceea ce ar însemna să aibă cu cine schimba o vorbă. Și nu pur și simplu să pâlăvrăgească, ci să discute despre ceva interesant pentru mai multă lume, într-un cuvânt – să comunice. Și să se convingă că versurile pe care le-a scris de-a lungul anilor îi alină cuiva durerea, îl face mai bun la suflet, îl face mai om.

Pavel DUMBRĂVEANU

Din partea redacției: Din noianul de versuri, cam stângace, dar pline de vervă umană și incluse în cele 8 caiete, scrise și caligrafiate de Aneta de pe strada Sereda, am ales doar două poezii. Citiți-le în pagina 4.

Scrisori de mulțumire**MESAJ DIN POȘTA
ELECTRONICĂ**

Buna ziua stimată Doamnă Postolachi!

Vă scriu acest mesaj pentru a Vă exprima recunoștința și mulțumirea pentru activitatea pe care o desfășurați Dumneavoastră și echipa pe care o conduceți. Mă numesc Valentina și sunt de baștină din satul Mihăileni, raionul Râșcani. Mi-au rămas acolo părinții bătrâni, pe care îi iubesc mult, dar care au și ei niște principii de viață de a-și petrece bătrânețele la casa lor și în satul lor.

Mama mea este foarte bolnavă, fiind invalid de gradul I și având probleme cu aparatul locomotor. Totodată are și hipertensiune, iar cu puțin timp în urmă a suferit un accident cerebral. Și-a revenit, deoarece s-au implicat oamenii de bună credință, medicii și, respectiv, o persoană ce reprezintă Asociația Obștească "CASMED". Este vorba despre Vera Ursu, asistentă medicală care Vă reprezintă în satul nostru.

Doamna Vera Ursu este un mare specialist și, în general, un om deosebit. Din discuțiile pe care le-am avut cu mama, am înțeles că doamna Vera este deosebit de receptivă nu doar la durerea și necesitățile măicuței mele, ci și ale altor bătrâni din localitate.

Doresc să menționez că dacă toți angajații din

domeniul medical ar fi atât de receptivi, responsabili și mărinimoși ca doamna Vera Ursu, lucrurile pe acest segment ar sta mai bine. Vă mulțumesc pentru faptul că ați selectat, ați pregătit și angajat această persoană în localitatea noastră, unde lucrătorii medicali sunt puțini, iar necesitățile comunității devin tot mai mari.

Mulțumesc din suflet și să aveți parte de multă sănătate și succese în tot ce faceți.

**Cu profund respect,
Valentina SPÂNU-GHENCIU**

**„EA MERITĂ TOATĂ
RECUNOȘTINȚA MEA”**

Eu, Dina Scutaru, nepoata Alexandrei Moșneguțu din satul Prajila, raionul Florești, doresc pe această cale să-mi exprim recunoștința față de angajatul Asociației Obștești "CASMED", asistentă medicală, Alexandra Cazacu, pentru grija ce o poartă față de bunica mea. Doamna Alexandra este un om deosebit. O vizitează pe bunica de două ori pe săptămână, îi măsoară tensiunea, îi oferă medicamente în funcție de starea ei, o îmbărbătează.

Eu nu am posibilitate să îngrijesc de bunica mea,

deoarece sunt prinsă permanent în serviciu. Dar ea are nevoie de ajutor, deoarece a suportat câteva hemoragii cerebrale.

Eu sunt sigură că apariția reprezentanților Asociației Obștești "CASMED" în localitatea noastră este deosebit de binevenită.

Mulțumesc "CASMED"-ului că a venit la noi în sat și are grijă de bătrâni.

Din partea redacției: Scrisori de mulțumire în adresa asistentei medicale Alexandra Cazacu am primit și de la Elena Sochircă, precum și de la soții Elena și Nicolai Curoșu din satul Prajila, raionul Florești.

**„EȘTI BINEVENIT ÎN
SATUL NOSTRU,
CASMED”**

Doresc să transmit sincere mulțumiri asistentei medicale Ala Brânză, angajată a Asociației Obștești „CASMED”. Ea merită toată recunoștința mea pentru bunătatea, atenția și atitudinea binevoitoare de care a dat dovadă în timpul tratamentului meu. E un specialist bun, un om cu literă mare, o persoană ce însuflă dragoste și sănătate pacienților ei.

Mulțumim, Doamnă Ala!

Nicolai MALIUKOV, orașul Bălți

Dulce-i dragostea la bătrânețe

MAI BINE DE CINCI DECENII ÎMPREUNĂ

Inimioare de pluș, flori, săruturi și declarații de iubire. Așa poate fi descrisă în câteva cuvinte Ziua Îndrăgostiților, o sărbătoare importată de peste Ocean care a prins rădăcini și pe meleagurile noastre. La Bălți perechile tinere au avut șansa să vadă cum e "să fii luat cu acte" în cadrul activității „Căsătoriți pentru o zi”, organizată de voluntarii CASMED deja al doilea an.

În timp ce unora, ziua dedicată iubirii le-a stârnit amuzamentul, altora li s-a părut de mare însemnătate, din care cauză multe din cuplurile trecătoare au decis să-și eternizeze această zi cu un certificat valabil doar 24 ore, cu inele din sârmă și emoții pozitive. Au fost și familii care au dorit să-și înnoiască jurămintele de dragoste, demonstrând tinerelor cupluri că dragostea nu are termen de valabilitate și că doar împreună greutățile devin mai simplu de depășit.

De acest lucru voluntarii CASMED s-au convins repetat vizitând și discutând cu 3 cupluri de beneficiari, care au reușit să mențină vie legătura dragostei de mai bine de 50 de ani. Utilizând resursele colectate în cadrul evenimentului dedicat Zilei Îndrăgostiților, echipa noastră a decis să le aprecieze și să le premieze fidelitatea cu flori, mesaje de felicitare și cadouri simbolice. În acest scop, ne-am deplasat în trei localități din raionul Fălești: Glinjeni, Bocani și Sărata Veche, de unde vă relatăm în ceea ce urmează.

GLINJENI

Pe viitoarea sa soție, Vera, domnul Gheorghe Corlăteanu din Glinjeni, o vedea deseori în sat. Fiind de baștină de la Dondușeni, domnișoara

Vera, s-a făcut prietenă cu sora lui Gheorghe, care a fost și persoana cu pețitul atunci când fratele ei s-a decis să aducă noră părinților. „Ne-am întâlnit vre-o 2 ani, apoi m-a cerut. Ne vedeam des la „kino”, filmele indiene ne plăceau la amândoi. Pe atunci toată lumea mergea la film, care rula regulat la casa de cultură din sat”, ne povestește bătrânica.

„Părinții mei au fost de acord cu alegerea mea, deoarece au înțeles că Gheorghe e băiat bun. Astfel am ajuns de la Dondușeni la Fălești. Nu a fost tata, ci mama care l-a testat, ea a stat de vorbă cu mirele meu”, ne spune doamna Vera.

Deja de 56 de ani Gheorghe Corlăteanu își respectă promisiunea dată mamei-soacre, iubind-o și ajutând-o pe soția sa cum poate mai bine. Au muncit ambii din greu ca să-și construiască casă, ca să aibă unde-și crește cele 2 fiice. Acestea și-au făcut părinții bogați și cu nepoți, și cu strănepoți, dar fiind una în Moscova și alta în America, îi vizitează foarte rar.

Întrebat care este secretul căsniciei lor durabile, domnul Gheorghe a menționat că vinovată este casa cu mai multe camere: „... eu într-o cameră, soția în alta, până ne trecea supărarea”, glumește acesta. Desigur că dragostea, răbdarea și respectul reciproc au fost ingredientele care i-au ajutat de multe ori să treacă peste neînțelegerile și certurile care mai apăreau în familie. Pentru că în afară de soț, doamna Vera nu mai are pe nimeni aproape cu cine schimba o vorbă caldă.

„Reiese că ați avut mare noroc cu soțul?, am întrebat noi. „Mătină. Sau el cu mine”, a glumit doamna Vera.

BOCANI

Moș Dumitru Pascal din Bocani, nu a fost nevoit să plece peste 9 mări și țări - vorba poveștii - ca să-și găsească iubirea vieții sale. Soarta i-a adus-o ceva mai aproape, la doar câteva case de la gospodăria părinților lui. Locuind în aceeași mahala, Dumitru și Vasilisa se vedeau des la șezători sau la jocurile organizate în sat. „Nu era moda ca acum, mă aducea până la poartă și acolo ne despărțeam. Când ieșeam în sat, ieșeam tot separat, eu cu fetele, el cu băieții”, zice doamna Vasilisa.

S-au căsătorit la 28 februarie 1966, iar înainte de asta s-au drăgostit vre-un an și ceva. „Părinții nu mă lăsau să vorbesc cu alți băieți, doar cu dânsul”, spune doamna Vasilisa. Tot de la doamna Vasilisa am aflat că pe vremea lor, nunta ținea 3 zile și se făcea de multe ori la lumina lămpilor. Se începea sâmbăta și se termina luni. Bătrânica ne-a povestit în detalii și despre cei 2 vorniceși care au venit călare pe cai împreună cu mirele după mireasă, și despre conocărie, și cum a fost făcut schimbul - rochia miresei și cămașa de mire. După

statul la masă, se dădea mireasa în mâna mirelui. „Părinții mei i-au zis: noi am păzit-o de foc și de apă, iar tu cum ți-i păzi-o, așa îi avea-o”, ne-a povestit stăpâna casei.

Așa a și procedat. Iar întrebat fiind de ce a ales-o anume pe Vasilisa, domnul Dumitru ne-a mărturisit: „eu cu dânsa m-am înțeles din prima, dragoste de la prima vedere a fost”.

Au lucrat ambii în kolhoz, soția la câmp, soțul - tractorist. Au crescut 3 copii, cărora le-au făcut nuntă ca a lor. Au 5 nepoți și 3 perechi de fini.

Rugați să dea un sfat tinerelor familii pentru a menține dragostea lor mulți ani înainte, doamna Vasilisa ne-a zis: „V-ați plăcut deodată, să vă plăceți până la urmă!”. La fel și-au îndemnat și copiii lor, care se străduie să urmeze exemplul părinților.

SĂRATA VECHE

Dragostea pentru domeniul pedagogic a fost acel ingredient, care i-a apropiat pe Maria și Alexandru Baxan acum 63 de ani și i-a ajutat să împartă un destin comun pentru mai mult de șase decenii. Născuți în același sat (comuna Sărata Veche), viitorii soți au fost colegi de școală, apoi au făcut studii pedagogice, doamna Maria activând ca învățător la clasele primare, iar soțul - director la casa de cultură, apoi profesor de limbă și literatură română.

S-au căsătorit toamna. La vre-o 2 săptămâni după ce starostele, o persoană trimisă de părinții mirelui, a venit și a întrebat părinții fetei dacă ar fi de acord s-o dea pe Maria după Alexandru al lui Ion Baxan. Doamna Maria ne spune că „altele erau atunci tradițiile. Părinții lui cu ai mei s-au sfătuit, s-au înțeles și pe urmă ne-au întrebat dacă suntem și noi de acord”. La nuntă au avut doar muzică de acordeon, pentru că așa erau vremurile.

Doamna Maria ne-a mărturisit că a avut noroc de soț. „L-am ales pentru că era cuminte, mă ajuta mereu, stătea noaptea cu mine și lucram ambii, verificam lucrări”. Dintotdeauna au ținut la bunul lor nume în sat, fiind profesori nu puteau da motive de discuție sau bârfe. „La școală nu intram la dânsul în cabinet, ca să nu apară vorbe, că îi țin parte sau îl controlez”, ne-a povestit soția.

Cuplul Baxan a rezistat în timp datorită înțelegerii și pasiunii comune. Cei doi s-au iubit, s-au ascultat, au cedat când a fost nevoie, servind drept exemplu pentru numeroasele promoții de elevi, ce i-au avut pe parcursul activității lor pedagogice.

Livia BOLFOSU,
coordonator de proiect la AO „CASMED”

MULȚI ANI ÎNAINTE!

“PENTRU A AVEA POSIBILITATE SĂ FIM MÂNDRI DE NOI”

Mă adresez în general tuturor tinerilor care sunt în căutarea unei așa zise „ocupații” sau a unui hobby. Aș încerca să vă sugerez, voluntariatul. Nu în zădar am ales acest gen de activitate, pentru că în primul rând este foarte util și nu în ultimul rând are o mulțime de avantaje, care ne permit să evoluăm și să ne marcăm ca viitoare personalități.

Aici aș încerca să mă împărtășesc cu experiența mea în acest domeniu și să zic că niciodată nu am regretat că fac parte din numărul persoanelor, care contribuie la formarea unei societăți mai bune. Pentru că voluntarii sunt oameni cu inimă mare, cu mâini de aur, cu dorință mare de a ajuta, cu mult curaj și multă, multă înțelepciune. Voluntarii sunt cei mai altruști, gata să ajute la nevoie, să susțină cu un cuvânt bun și să rămână permanent fideli activității lor benevole.

Tot aici țin să accentuez și beneficiile oferite de voluntariat. Totul vine odată cu experiența, iar experiența mea a început acum 5 ani. Am început simplu de la participarea mea în diverse proiecte, ce țin de ecologie, de contribuție la dezvoltarea comunității, or la promovarea tinerelor talente. Aceste activități mi-au oferit șansa de a comunica cu oameni talentați, oameni de valoare, oameni cunoscuți lumii întregi și datorită cărora am devenit mai sociabilă și motivată de a schimba ceva. De asemenea, aceste activități mi-au oferit prilejul de a călători, de a

cunoaște noi culturi și popoare. Cu ajutorul voluntariatului am înțeles că sunt oameni care au nevoie de ajutorul meu. O asemenea categorie de persoane sunt bătrânii, care au mare nevoie de atenție și puțină căldură sufletească.

Făcând voluntariat la Asociația Obștească “CASMED”, organizație care are drept scop principal ajutorarea bătrânilor, am participat la acțiuni și campanii sociale ca „Adoptă un bunic”, precum și în activitățile: „Dăruiește un zâmbet”, „Donează sânge! Dăruiește o picătură de viață”, „Apa este esența vieții”, sau „Sănătatea începe din farfuria ta”. Am descoperit, în spatele unor chipuri ridate de viață și plânse de soartă, oameni mari, cu suflet mare, deschiși spre comunicare, oameni de la care te încarci cu o cantitate enormă de energie și experiență, cu o doză mare de motivație pentru a le ajuta să-și trăiască bătrânețea cu mândrie și satisfacție, că au trăit o viață frumoasă și demnă de urmat de alte generații.

Activitățile împreună cu bătrâneii sunt doar o direcție a voluntariatului, dar pe lângă aceasta mai sunt o sumedenie de alte direcții, în care am putea să ne descoperim pe noi înșine și pe cei din jurul nostru. Voluntariatul mai acordă mare prioritate și tinerilor, care, cred eu, au nu mai puțină nevoie de atenție și oportunități de a se promova. Trainingurile, care de obicei mai presupun și provocări practice, în același fel conturează progresul generației tinere. Zic asta, deoarece am simțit-o pe pielea proprie, când am participat la instruirile și implementarea cu succes a 4 din 4 programe posibile în cadrul proiectului „Eliminarea decalajelor între generații din nordul rural al Moldovei”, organizate de CASMED. Țin să remarc satisfacția cu care am luat parte la seminare, deoarece mi-am făcut mulți prieteni și am acumulat informație foarte utilă pentru activitatea mea ulterioară. Același impact a avut-o și proiectul ”Inspirăm, Abilităm, Implicăm Tinerii în Dezvoltarea Comunității”, organizat de Centrul de informare și susținere a tinerilor economiști „Certitudine”, activitate care

mi-a oferit șansa de a obține o schimbare în liceul în care îmi fac studiile. Nu aș vrea să neglijez autoritatea instituțiilor de învățământ, fie ele pentru studii medii sau superioare, dar susțin că voluntariatul rămâne a fi o ocupație suplimentară, care completează lista valorilor social-umane, oferite de școală, ne schimbă modul de a gândi, ne educă și ne individualizează personalitatea.

Acestea sunt doar câteva exemple, dar voluntariatul este mult mai bogat și divers. El ne ajută pe toți să creștem, să evoluăm, să înțelegem ce ar putea să ne servească drept o eventuală profesie. Voluntariatul ne dă posibilitatea de a ne face mulți prieteni, de fiecare dată noi cunoștințe și de a petrece vesel, distractiv și util timpul.

Vă îndemn, deci, să nu ezitați să intrați în istorie prin micile gesturi de caritate, să deveniți vedete și să vă faceți cunoscuți lumii întregi. Prin voluntariat toate acestea vă sunt asigurate. Fiți voluntari, pentru a avea posibilitate să vă mândriți că ați contribuit la schimbare! Fiți mai buni și mai activi!

Elena GOROBET, voluntar CASMED, elevă în clasa a XI-a la Liceul Teoretic Republican „Ion Creangă” din orașul Bălți

Voluntariat

Maria Vrabie este unul din cei 16 voluntari care activează deja de doi ani în cadrul proiectului de Îngrijiri socio-mediceale la domiciliu și îmbătrânire activă în satul Echimăuți din raionul Rezina. Are 57 de ani și este asistentă medicală la Oficiul medicilor de familie din localitate, dar mai activează și în calitate de consilier local.

Echimăuți este al treilea sat din raion după numărul de populație, aici locuind circa 2,2 mii de persoane. Nu e un număr prea mare, dar nici prea mic nu este. Specialiștii susțin că oricum bătrânii au nevoie de îngrijiri, de o vorbă spusă din suflet, de o alinare a durerilor. Maria Vrabie este tocmai persoana așteptată de mulți bătrâni singuratici să-i treacă pragul.

Tatiana Buligari, coordonator de voluntari în satul Echimăuți, povestește că Maria Vrabie are o experiență bogată în domeniul medical, ani în șir consacrandu-se profesiei de asistentă medicală. Este o persoană bună la suflet, înțeleaptă și bine organizată, oferindu-se sincer să se implice în activitatea organizației obștești “Caritate”, pentru a-i ajuta pe cei ce necesită îngrijiri și asistență socială.

„IAR VOLUNTARIATUL ESTE CEVA MINUNAT”

“Maria Vrabie se dedică cu trup și suflet celor ce înfăptuiește în timpul deplasărilor la domiciliul oamenilor în etate pentru a monitoriza starea de sănătate a beneficiarilor. De asemenea, Maria Vrabie este un exemplu pentru restul voluntarilor, e o persoană serioasă și conștiincioasă în tot ce face și îi motivează pe toți să aibă aceeași atitudine față de voluntariat”, ne mărturisește Tatiana Buligari.

Însăși doamna Maria Vrabie spune că voluntariatul înseamnă pentru ea un serviciu al sufletului, care, deseori, i-a oferit mai multe oportunități decât sistemul medical. Este o practică de care nu se poate sătura și de la care nu așteaptă decât satisfacție morală.

“Pentru mine voluntariatul înseamnă responsabilitate, dăruire, implicare, seriozitate, devotament și să crezi cu tărie în ceea ce faci. Voluntariatul mai e și o muncă de echipă în care trebuie să-ți asumi realizările, dar și eșecurile. Prin

desfășurarea programului de voluntariat încerc să aduc o bucurie, să creez beneficiarilor o dispoziție bună și încrederea că nu sunt singuri, că suntem un tot întreg și că orice vârstă are clipele sale frumoase și merită trăită din plin”, se destăinuie dânsa.

Maria Vrabie este de părere că nu poți înțelege ce satisfacție are un voluntar de activitatea lui până nu încerci singur să practici voluntariatul. “Drept urmare, încurajez pe oricine să se implice. Chiar dacă la început satisfacția personală este pe planul doi, deoarece te concentrezi pe activitate, cu timpul realizezi cât de multe poți învăța și cât de mult te poate ajuta voluntariatul să te dezvolți atât pe plan personal, cât și profesional. Satisfacția este enormă. Iar voluntariatul este ceva minunat”, concluzionează Maria Vrabie.

Cristina PUȚUTINCĂ, coordonator de proiect HelpAge International

Asociația Obștească “CASMED”
str. Ștefan cel Mare 19 nr.1,2, mun. Bălți
tel./fax: 0(231) 2-76-74, mob.: 0 695 60 259
e-mail: casmed.md@gmail.com
pagina web: www.casmed.md

Responsabil de ediție:
Pavel Dumbrăveanu
e-mail: dumbrrp@yahoo.com
tel.: 0 697 599 62

Agenție de publicitate “CREATIV MEDIA”
or. Bălți, str. Ștefan cel Mare 26
e-mail: info@creativmedia.md
tel.: 0(231) 9-25-47, 0(796) 2-38-78